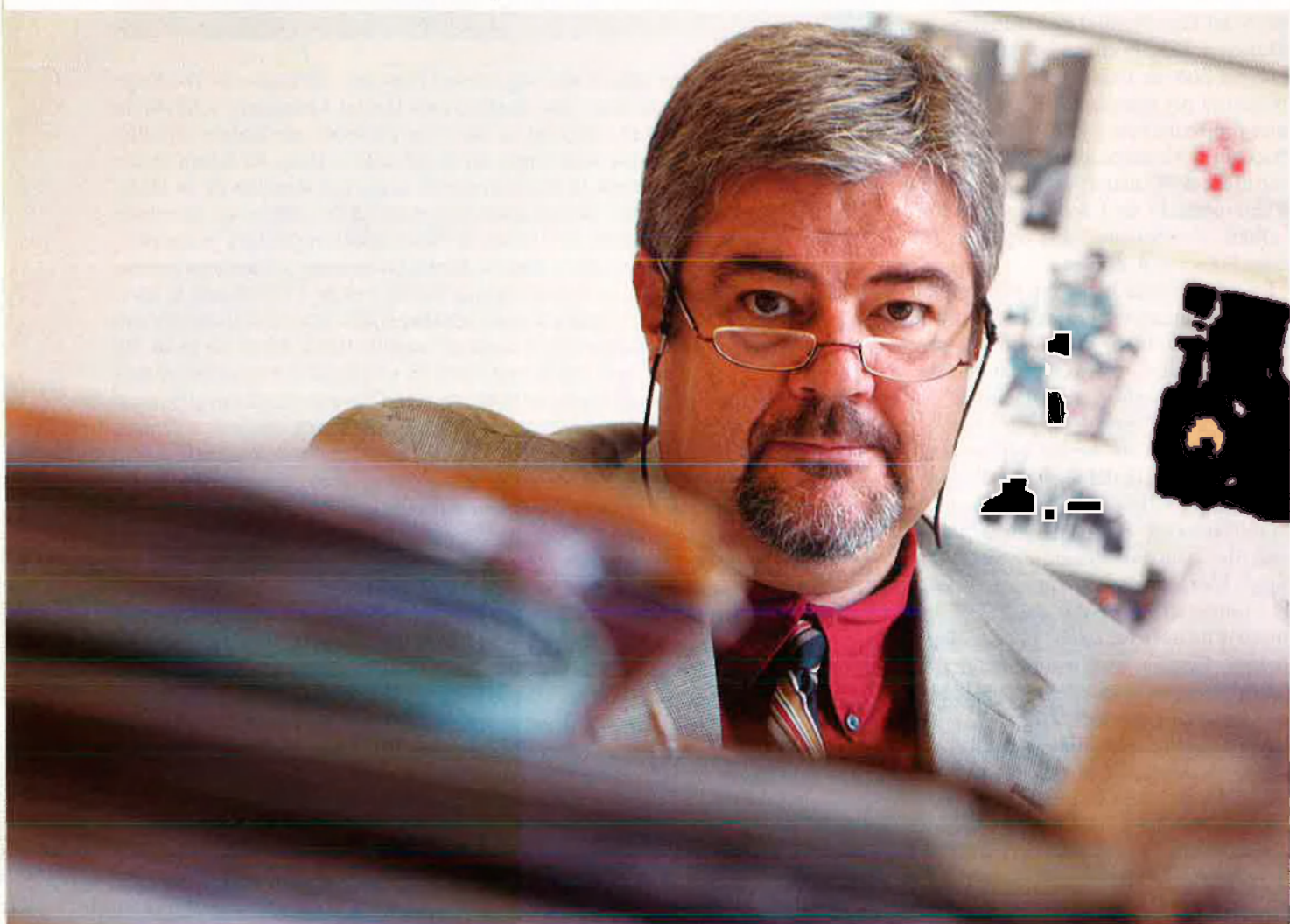

“És fals que la balança fiscal sigui un debat acadèmic, és purament polític”

Si es compleixen els terminis, aquest estiu el Parlament de Catalunya ha de tenir aprovat un Estatut per a Catalunya que inclogui un nou model de finançament. Parlem amb el catedràtic Guillem López, un dels experts en la matèria que ha estat consultat pel Govern català en aquest procés.

Guillem Lòpez i Casasnovas (Ciutadella, 1955) és catedràtic d'Economia de la Universitat Pompeu Fabra, i director del Centre Especial de Recerca en Economia i Salut. És també membre de diversos consells públics i privats de Catalunya i les Illes Balears com a expert en finançament i sanitat. Recentment ha estat nomenat conseller del Banc d'Espanya, i ha es-

tat cridat per Pedro Solbes per discutir sobre balances fiscals amb cinc experts més de l'estat espanyol.

—El ministre d'Economia, Pedro Solbes, exigeix que el sistema de finançament el debatim totes les comunitats autònomes. És perillós per a Catalunya?

—Entenc la preocupació, però perill és que el multilateralisme a què se sotmet el finançament autonòmic quan es vehicula a través del Consell de Política Fiscal i Financera s'utilitza com a coartada per no fer possibles coses a Catalunya pel fet que no són possibles per a altres. I Solbes sap que hi ha una base certa: hi ha transferències i situacions financeres que són difícilment homologables per a comunitats que tenen poca població. Per tant, ara Catalunya està forçada a buscar marcs bilaterals, perquè amb una taula a quinze comunitats no se'n sortirà.

—La multilateralitat necessàriament exclou la bilateralitat?

—Des del punt de vista acadèmic, crec que un acord bilateral pot ser multilate-

ral en la mesura en què és reaplicable. Això vol dir que hi ha d'haver un acord Catalunya-estat no condicionat pel marc multilateral, i que aquest acord pugui ser perfectament reaplicable en la mesura que algunes comunitats, no totes, s'hi vulguin acollir voluntàriament.

—Aquesta combinació no pot limitar a la baixa les aspiracions de Catalunya? Si l'estat accepta un model d'estat aplicable a altres comunitats, no serà massa potent, potser.

—Una comunitat petita, quant a la seva població i la capacitat de generar rendes, no pot ser autosuficient, per tant no pot tenir voluntat d'autogovern al mateix nivell que pot tenir Catalunya, que per llindar de població i capacitat de generar renda podria ser perfectament un estat dins de la UE. Ara bé, aquest acord amb Catalunya és reaplicable per a Euskadi? Potser sí. I per a Andalusia? Doncs per què no? Per saber si és aplicable o no, cal tenir en compte que un acord de finançament bilateral conté tres elements: finançament de serveis amb suficiència —cost

dels serveis transferits—, l'espai de redistribució territorial —la diferència entre la renda i el pes de la seva població— i l'espai de redistribució personal —diferència entre el teu pes de renda i el teu pes en la recaptació total de l'estat—. En funció d'aquestes tres potes tècniques podem fer una diagnosi.

—Es pot evitar un xoc de trens entre Catalunya i Espanya amb l'Estatut i el finançament?

—Tinc els meus dubtes. Conec els treballs que s'estan fent a Catalunya, perquè m'han consultat, i si em miro la capacitat d'articulació que en aquests moments té el partit que governa Espanya, la meua posició com a acadèmic és que cal buscar la manera per llimar les dificultats perquè no hi hagi aquest xoc i l'Estatut es pugui aprovar.

—Creu que Madrid acceptarà fàcilment que l'Estatut inclogui el finançament?

—En els sectors que jo he pogut parlar de Madrid, és clar que és un Estatut amb finançament, la idea de remetre a la llei de finançament de les comuni-

cinema en valencià

del 1 de març al 14 de maig

UNIVERSITAT
POLITÀCNICA
DE VALÈNCIA

SERVEI DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Servei de Política Lingüística

Col·labora: **escola
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
PER LA LLINGÜA**

Entrada gratuïta amb el carnet universitari. Reduïda per al públic en general.
Cinema infantil i juvenil: entrada gratuïta amb el carnet universitari i menors de 14 anys acompanyats.

cinema en valencià

del 1 de març al 14 de maig

CINEMA DOBLAT

Qualsevol altra cosa

Dimecres 3 de maig, a les 20 h
Cines Aragón

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta

cinema en valencià

del 1 de març al 14 de maig

CINEMA SUBTITULAT

Vera Drake
Dir. Mike Leigh

Dijous 5 de maig, a les 20 h
Cines Albatros

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta

cinema en valencià

del 1 de març al 14 de maig

CINEMA INFANTIL I JUVENIL

Shrek

Dissabte 7 de maig, a les 12 h
Cines ABC El Saler

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta

tats autònoms va ser una proposta de Chaves, que no està en aquests moments a l'agenda.

—**Les directrius que inclogui l'Estatut sobre finançament seran suficients, o caldrà negociar posteriorment?**

—Tinc els esborranys de la proposta, i amb els punts redactats i acordats, puc dir que és suficient per donar un marc estable del finançament per a Catalunya. I si Madrid encaixa el que surt de Catalunya sense més restriccions que les que ara puc detectar, no cal que siguem pessimistes.

—**Aleshores, els seus dubtes d'on provenen, de Catalunya o de Madrid?**

—De Madrid, perquè, tot i que la conversa està sent bastant franca i oberta, si algú ens l'ha de reduir serà el PSOE. En aquest sentit, hem de fer pressió perquè a Madrid, o bé es respongui amb un xoc de trens, o bé es vegi que allò que surt de Catalunya no pot ser menystingut. Però ja veurem què passa, perquè sempre poden sorgir conjuntures polítiques de tota mena.

—**Respecte a la proposta del Govern català de tenir una agència tributària pròpia, ha de ser consorciada o no, amb la de l'estat?**

—El debat sobre la naturalesa de l'Agència tributària no em sembla en absolut prioritari si ha de fer perillar altres apartats més substantius del finançament. Qui recapti els impostos no crec que sigui tan transcendent. Tècnicament l'agència no és la mare dels ous.

—**On és, la mare dels ous?**

—En la capacitat normativa dels impostos i els drets a participar en els impostos, que són nostres d'inici i no depenen d'un procés de negociació de transferències o d'una esmena de la llei de pressupostos. Això és el que fa caixa; per tant, si tenim una agència consorciada o no, és secundari.

—**Vostè és un dels sis experts que participen en la comissió de les balances fiscals. Té una posició força diferent a la majoria d'experts presents...**

—A mi només em preocupa conèixer la balança fiscal de Catalunya, no m'interessen les balances fiscals d'altres territoris, i això lliga amb la bilateralitat i amb la voluntat d'autogovern que té Catalunya.

—**Vostè proposa un model de redistribució territorial, mentre que la majoria d'experts aposten per una distribució només personal. Quines conseqüències té aquesta diferència de metodologia?**

—Dir que la balança fiscal recull només la distribució personal i que, per tant, per exemple, el senyor Botín també té dret a la seva balança fiscal, és un malentès de tot plegat. És una de les respostes típiques que donen els qui neguen l'argument de la balança fiscal. Si hi hagués un partit que es digués "Botín i sus amigos", anés a les eleccions i guanyés, tindria dret a reclamar la balança fiscal, però ara no. Aquesta desqualificació de les balances fiscals és preconstitucional i antiparlamentària.

—**En quin sentit?**

—Hi ha una Constitució que diu que existeixen les comunitats autònoms, per tant diu que hi ha un espai de redistribució territorial. Dir que són els individus que paguen impostos i reben els beneficis de la despesa, que tant dona que els agrupem en províncies, ciutats o comunitats, em sembla d'una ignorància supina. Aquests conflictes ja han aflorat a la comissió d'experts.

—**Són dues concepcions polítiques diferents. Té gaire solució, aquesta distància?**

—El problema no es resol posant-nos d'acord els acadèmics amb la metodologia de la balança fiscal. D'una ban-

da, hi ha una concepció que és veure d'on neixen els ingressos i quins efectes d'arrossegament es generen en la despesa, i l'altra, l'estudi de qui, en últim terme, suporta la càrrega de l'impost i se'n beneficia. A Catalunya la balança fiscal que es demana és la primera, i així ho diu el document aprovat pel Govern quant a balances fiscals.

—**Té la sensació que està perdent el temps en aquesta comissió?**

—Com que la balança fiscal no és una discussió tècnica sinó política, em sembla que pot ser una pèrdua de temps tenir una comissió fins a final d'octubre discutint metodologies. Les metodologies ja són conegudes, l'únic que no està clar és què volen els polítics. I són els polítics els que han de concretar, perquè els economistes de l'àmbit més acadèmic no esdevinguem "pim pam pum" d'allò que els polítics amaguin. Les seves ambivalències fent veure que això és una discussió tècnica.

—**O sigui, que el 30 d'octubre no coneixerem la balança fiscal de Catalunya.**

—En la moció aprovada pel Parlament espanyol no diu que l'Institut d'Estudis Fiscals hagi de publicar les balances, només que s'ha de crear un grup de treball per estudiar la metodologia més adient per a la possible publicació de les balances. Per tant, el 30 d'octubre no es publicaran les balances fiscals; només estableix que ens posem d'acord en la metodologia prèvia per si un dia, qui sigui, les publica. Això els polítics ho han de tenir clar, perquè acorden coses sense mirar la lletra menuda.

—**Una de les preguntes bàsiques per parlar de balança fiscal és de qui són els impostos que paguen els catalans. La Constitució espanyola no ho deixa clar.**

—En el cas de les comunitats autònoms de règim ordinari, la resposta no queda clara, però si alguna cosa s'ha d'interpretar del que hi ha ara a la Constitució és que són de l'estat. Per tant, hem de derivar una sobirania fiscal no originària de Catalunya per poder reivindicar que en tot o en part, els impostos que paguen els catalans són del Parlament que els representa.

—**Per tant, ens trobem en el terreny inconstitucional?**

—Sí, i sort, perquè si ens trobéssim en el terreny anticonstitucional ja hauríem begut oli. Ens trobem en una situació molt incòmoda, perquè la Constitució s'ha entès d'una manera que fa molt difícil reivindicar un espai de sobirania fiscal per a Catalunya.

—Així, hi ha alguna altra via alternativa possible, un pla B?

—Hi ha la disposició addicional I de la Constitució respecte als drets històrics de les comunitats forals. La interpretació que se n'ha fet, de comunitat foral, és només les diputacions forals, però en realitat, una comunitat foral és una comunitat que ha tingut furs, lleis pròpies. I Catalunya ho és, com també ho és l'Aragó. De fet, l'Aragó va aprofitar aquesta disposició, i va posar una disposició que deia que l'Estatut no significava renunciar als drets històrics. Però Catalunya mai ha fet valer els seus drets històrics.

—Què suposaria per a Catalunya reclamar aquests drets?

—Si nosaltres tinguéssim un reconeixement d'aquestes característiques, tindríem la mateixa bilateralitat que ara té Euskadi per aquesta via. Si defenssem això, la nostra societat civil podrà entendre molt bé que Catalunya no és la Rioja, ni Múrcia. Crec que encaixar en la Constitució el clam del dèficit fiscal és molt més difícil que encaixar-hi els drets històrics, que tenen més cobertura legal que no la balança fiscal.

—No se n'ha parlat gaire, d'aquesta via. Per què?

—Ha quedat relativament aigualit per la nostra classe política, però em consta que ara ja hi ha un cert moviment per reconduir aquesta situació. És un pla B per si el pla A, per la via parlamentària, no funciona.

—Vostè i Jordi Pons acaben de publicar *Anàlisi dels fluxos redistributius territorials a l'estat espanyol*, on recullen els dotze principis que haurien d'inspirar aquesta redistribució. Quines conclusions en podem treure?

—Després d'un gradualisme de peix al cove, que encara semblava que era Catalunya la que espoliava Espanya, és el moment de refundar els principis de redistribució sobre criteris lògics i acadèmics, no sotmesos als interessos polítics particulars.

Gemma Aguilera

Estapé respon

Fabià Estapé

“Passarem de cobrar a pagar”

—L'estat espanyol va en vies de convertir-se en el gran perjudicat de l'ampliació de la UE cap a l'est?

—Si no és el gran perjudicat, evidentment sera un dels perjudicats. Per dos factors. Primer, el gran creixement econòmic que hem tingut des del 12 de juny del 1986, quan el Govern presidit per Felipe Gonzalez va aconseguir l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea. En segon lloc, per la integració d'un estol de països del centre i est d'Europa d'un nivell econòmic molt més modest. Perquè els lectors d'EL TEMPS s'adonin d'aquesta modèstia: sàpiguen que avui Polònia, que és l'exemple més destacat, ha assolit el nivell econòmic que tenia Espanya el 1953. Per acabar, la lògica de la integració econòmica europea ens porta cap a un camí on Espanya, en compte de cobrar, haurà de pagar.

—I qui n'és el gran beneficiat?

—Tot l'espai europeu, a l'espera, sobretot, de la decisió que, un dia o altre, pugui o vulgui adoptar aquest Hamlet de la política que és en Tony Blair.

—Per què Espanya pot perdre els fons de cohesió europeus, perquè ja és més rica o perquè han arribat nous socis que són més pobres?

—Per les dos raons. La primera és la més important. I s'hauria de tenir en compte que tot venia dit en els acords de la conferència d'Edimburg del desembre de 1991, quan va ser Felipe Gonzalez el que va exposar la “teoria” dels fons de cohesió i va aconseguir una ajuda per a l'economia espanyola que ha durat fins ara. I cal recordar que, quan es negociava, substancialment, una ajuda financera d'Alemanya i França a Espanya, el líder de l'oposició, José María Aznar López, manifestava en un comunicat històric que se sentia avergonyit quan veia que el president del Govern espanyol anava a l'estranger com un “pidolaire”. Magnífica manera d'entendre el que ara en diuen patriotisme constitucional!

—La Comissió Europea proposa que en compte de perdre aquests fons de cop el 2007 hi hagi un període transitori de dos anys per anar adaptant-se a la nova situació. Trobeu que s'acabarà acceptant?

—Espero que sí. Però no oblidem que, en aquests moments, l'economia alemanya passa moments crítics i que l'economia francesa no deixa de ser galdosa. Em preocupa la salut econòmica dels pagans habituals.

—El canceller alemany, Schröder, que diu ser tan amic de Zapatero, tampoc sembla gaire disposat a donar un cop de mà a Espanya...

—Tingueu en compte que té la majoria parlamentària en perill i les xifres d'atur més altes des que va acabar la Segona Guerra Mundial. Voldria que la gent amb sentit comú tingués en compte que quan no es pot arribar a final de mes, se't fa difícil donar bestretes.

—De tota manera el Govern espanyol aspira a allargar el període transitori fins a quatre o cinc anys. Creieu que somien truites?

—No té més remei que demanar-ho. No puc fer més que declarar la meua admiració i amistat cap a Felipe Gonzalez. No veig cap persona amb la capacitat seductora que Gonzalez va demostrar el desembre del 1991. Només uns diré que l'endemà de l'aprovació dels fons de cohesió a Edimburg, quan tres periodistes alemanys especialitzats preguntaven a Kohl perquè havia aprovat un impost contra Alemanya va respondre la cosa més inversemblant: “És que vostès no saben que González és un mag amb les xifres.” Ho va improvisar tot i els va convèncer.

—A Catalunya i les Balears suposaven el gruix dels ajuts comunitaris, i al País Valencià això s'ajunta amb la pèrdua dels fons regionals perquè ja no se la considera una zona pobra. Encara patirem més?

—Potser sí. No puc deixar d'admirar l'habilitat que van tenir alguns polítics valencians per aconseguir situar el País Valencià com a país pobre i subdesenvolupat.

—Què pensa de la política de Mariano Rajoy?

—Mentre el senyor Rajoy vulgui volar amb dues ales, la de l'Acebes i la del Zaplana, volerà difícilment perquè porten perdigons a l'ala.

Toni Canís